

junice ne izvira iz razvade, ampak iz bolezni, kar je po našem mnenju bolj gotovo, po tem Vas opozorimo na 4. vprašanje v tem listu. (V „Novicah“ v št. 18. od 5. maja ali pa v „Kmetovalcu“ v št. 10. od 15. maja.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

44.

Ogenj sv. Elma.

Bilo je okolo polunoči, na vzhodu se je začelo oblačiti. Božman, ki je bil na straži, dal je zapreti to in ono. Kedar se je zamenila straža in je božmana namestil poročnik, bil je nebes uže prevlečen z debelimi oblaki. Nekaj časa nisi videl nikamor, še tako daleč ne, kakor daleč nos seže. Sevalo je pri burji. Tišina kraljuje, vetra ni. Na palubo prileze tudi kapitan, in koj odredi božmanu, kaj naj se še zapre. Za sevanjem pričelo se je bliskati in grometi. Bliskalo se je, kakor da se je zemlja upalila, in gromelo je, kakor da hoče nebes na zemljo se podreti. Še nič vetra. Vsi mornarji so na palubi.

Zopet se strašno posveti in še strašneje zagromi. Jug potegne, za jugom pade nekaj debelih kapelj dežja. Po teh kapljah pa začne veter čedalje huje pihati, tudi brod se začne zibati in konopci žvižgati. To ni trajalo tako pol ure, kar obrne vso našo pozornost na-se redek pojav, ki se je pojavil na jarborah.

„Jarbore goré!“ strahoma zakliče nek potnik. Res, vrhunci jarbor so bili kakor nažgani, videli so se plameni na njih.

„Lepo vreme“, oglasi se kapitan. „Mi mornarji radostni pozdravljamo ta pojav, vselej je potem lepo vreme.“

To je bilo meni prvi pot, da kaj takega gledam. Plameni niso bili stalni. Sedaj so zginili, sedaj se zopet pokazali. Če je dež šel, bili so sijajnejši, kedar je malo ponehal, plameni so pobledeli ali zginili, in ko se je dež zopet vsul, pokazali so se z novega. Hotel sem ogledati od blizu ta pojav. Slišal sem, kako cvrčí izpod plamena. Vedel sem, da je ta plamen sv. Elma nedolžen, da ne gorí. Spustil sem se preko bumpreša na baštun. Ko sem prišel bliže, postalo je cvrčanje jasneje, plamen bistreji, vse vkup zanimiveji. Ko sem prišel plamenu na doseg, nisem upal roke iztegniti. Neka čudna groza, ki je nisem mogel razumeti, kakor da mi je roko nazaj vlekla, ali kakor da me je kaka skrivnostno moč, ležeča v plamenu, od sebe odbijala. Nisem mogel iztegniti roke, niti se nazaj spustiti. Hotel sem biti miren in videti plamen, ter slišati njegovo cvrčanje.

„Pomagajte, zgorel bode!“ zakriči nekdo spodaj. Jaz pogledam doli, kaj je, kar začutim, da mi lasje po koncu stopajo, začutim tudi neko čudno glavobolje. Kakor da na stotine mravelj gomazi po glavi moji in me ščipljejo. Iztegnem roko v viš, a roka je v plamenu. Glava moja je bila ožarjena z negorečim plamenom.

Kedar sem se povrnil doli, omenil mi je oni potnik, ki je kričal na pomaganje, to-le: „Oh, bal sem se se uže, da bode te zgoreli. Čemu ste šli v to nevarnost?“

„Tu ni nobene nevarnosti“, oglasi se kapitan. „Ogenj sv. Nikolaja ni mornarju še nikdar nahudil, in tudi nam neče, ako je volja božja.“

Kapitan je govoril po lastni skušnji. Pojav ognja sv. Elme, ali kakor ga dalmatinski mornarji nazivajo: ogenj sv. Nikolaja, sprejet je vsak pot na brodu z ve-

seljem. Mornar meni, da je to sam sv. Nikolaj, ki se prikazuje in naznanjuje, da je minula vsaka nevarnost. Pred več ko 2000 leti je pisal Seneka, da se po hudih nalivih pojavljajo zvezde na brodovih. Kedar je Lisandrovo brodovje šlo iz luke lampsasške, da navali na brodovje atensko, pojavili so se plameni Kastora in Poluksa*) na bokovih brodu lacedemonskega admirala. Mornarji Kolumbovi so pozdravili z vzklikom ogenj sv. Elma, pokleknili so in se zahvalili za toliko milost. Herrera pripoveduje, da je Magelan zadel na isti pojav. Starodavniki so imeli slične pojave kot nebeška znamenja, ter so jih zapisovali. Julij Cezar pripoveduje tudi, da je nek pot videl plamteča kopja, svojih vojakov. Prav to se je dogodilo pozneje tudi Belizarju, ko je bil na vojski proti Vandalom.

Ni še zabelila zora, pa uže ni bilo več dežja. Ogenj sv. Nikolaja se tudi ta pot ni iznejeveril dobremu svojemu glasu. Veter nam je bil dovoljen, in brod je preletel po štiri milje v eni uri.

V treh dneh smo bili pri otoku Tenedu, ter tu tudi ostali štiri dni. Petega dne smo šli naprej, in opoludne smo bili na vhodu Dardanel. Lepo vreme se nam ni iznejeverilo vse do Carjegagrada. Kar nič nisem mogel iti s palube, zavzet sem gledal veličastni prizor, ki se mi je razvijal pred očmi.

Vse od Dardanel pa do Carjegagrada je neka skrivnostna moč tako rekoč očarovala mojega duha. Kedar sem pogledal ono malo morja, ki deli dvoje toliko različnih svetov, kedar sem pogledal oni mali zaliv, v katerem se srečujete dve toliko različni prešlosti, na katerem se je razvijala toliko kobna povest za slovanstvo, v katerem se Izlam vtaplja malo po malem, in nad katerim s pazljivim in drhtečim očesom čuva prevejana medsebojna nezaupljivost velikih narodov evropskih, bil sem tako rekoč ves sam iz sebe. Nebes, zemlja, morje, vse to plije v nekakem čaru nepojmljive veličine. Okolo na okolo po teh čarobnih in valovitih predelih pa se ti dozdeva, kakor da se z rumelijskih ravnin razlivajo miloduhteči valovi rož, da očarajo omamljenega potnika.

Mornarji so se na povelje kapitanovo zbrali pri sidru, da ga vredijo in pripravijo. Kmalu se nam je pokazalo na stotine brodov. Zlati Rog kakor da je zapleten s tisoči jarbor, kakor da je tu neprehodna šuma, ki ga okrožuje. Oko ne vé, kje bi se spočilo, ko gleda zlati Skader, divni Bospor, stari Štambul, razkošno Pero in neredno Galato. Prizor prizoru ne daje oduška. Jaz nisem vedel, ali sanjam, ali je res, kar zagledam Carjigrad! To je bila edina beseda, ki mi je v ušesih zvenela. Munare, džamije, kioski, groblja, mostovi, morje, jarbore, hiše, kočje, barke, čolni, serajlske zidine, štambulske ruševine, Azija, Evropa, Turki, Francozi, Grki, Angleži, Slovani, Italijani, to je vse skup bilo meni na en mah v glavi, pred očmi.

Brod je obstal. Bili smo v Carjemgradu, v Galati, tik onega mosta, ki deli Galato od Stambula.

In ta divni Carjigrad, čegav bode?

Trgovinska in obrtna zbornica.

Trgovinska in obrtna zbornica v Ljubljani imela je dne 5. oktobra t. l. redno sejo pod predsedstvom g. zborničnega predsednika Jos. Kušarja; navzočni bili so se naslednji gg. odborniki: Ivan Baumgartner, Oroslov Dolenc, Franc Hren, A. Jenko, Makso Krenner, Karol Luckmann, Mihael Pakič, Ivan Perdán, Vaso Petričič, Josip Ribič, Fr. Ksav. Souvan in Jarnej Žitnik.

*) Tako so starodavniki nazivali ogenj sv. Elma.

Gospod zbornični predsednik konstatuje sklepčnost zbornice, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika gg. Alojzija Jenka in Maksa Krennerja.

Dalje naznani, da je povodom Najvišjega imendana Nj. c. kr. apostolskega Veličanstva naprosil gosp. deželnega predsednika barona Winklerja, naj izvoli zbornično čestitanje naznaniti našemu premilostivemu cesarju.

Zborniki to naznanilo vzmó stoječi v znanje.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gosp. Franc Ksav. Souvan v imenu odseka poroča o ukazu vis. c. kr. trgovskega ministerstva gledé prošnje, katero so stavili do njega nekateri trgovci, naj bi bil po analogiji §. 14., zakona z dné 15. marca 1883., drž. zak. št. 39 nastop trgovskega obrta zavisen od dokaza sposobnosti, kakor se je to vpeljalo za rokodelske obrte.

Zbornica se je uže v predzadnji seji načelno izrekla za dokaz sposobnosti pri trgovskem obrtu.

Odsek je vprašanja, katera je o tem predmetu predložila c. kr. deželna vlada zbornici, temeljito pretresaval ter z ozirom na razmere v Kranjski na-nja odgovoril. Odsek toraj predlaga:

Slavna zbornica naj na ta vprašanja tako-le odgovori:

Predno se prične posvetovanje o posamičnih vprašanjih, izjavi gosp. zbornik Karol Luckmann, da pri tem vprašanji zavzima stališče, na katero se je postavil odsek v predzadnji seji. On in njegovi somišljeniki menijo, da se dokaz sposobnosti pri rokodelskih obrtih v marsikaterem oziru more opravičiti, da-si se nikakor ne more opaziti, da bi se bilo število rokodelskih obrtov za veljavo novele k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883. zmanjšalo in bi se bila konkurenca skrčila. Neumeven je toraj dokaz sposobnosti pri trgovskem obrtu, ker so razmere pri tem po vsem drugačne, nego pri rokodelskih obrtih. Govornik in njegovi somišljeniki smatrajo dokaz sposobnosti pri trgovskem obrtu nepotrebim ter izjavljajo, da se ne udeležé razgovora o posamičnih vprašanjih.

Gosp. zbornični svetnik Vaso Petričič meni, da je dokaz sposobnosti tudi pri trgovskem obrtu potreben ter omenja, da se bode pri prošnjah za nastop in samosvojno zvrševanje trgovskega obrta gotovo vselej oziralo na opravičene in temeljne želje.

Ko je še poročevalec pojasnil stališče odsekovo, pričel je odgovarjati na posamična vprašanja.

Prvo vprašanje: 1. Kaj razumijo pod pojmom „trgovski obrt?“ — Odgovor: Pod pojmom „trgovski obrt“ se razumijo oni obrti, kateri oskrbujejo posredovanje izmenje blaga v nespremenjeni obliki, izdelke in blago od drugih prevzemajo, da jih zopet dalje razpečavajo.

a) Ali se misli, da naj bi se za nastop vsakega trgovskega obrta dokazala sposobnost? — Ne;

b) ali samo za posamične vrste trgovinskih obrtov? — da.

V naslednjem slučaju:

α) naj bi se li omejil dokaz sposobnosti na trgovske obrte, katere zvršujejo protokolirani trgovci? — ne;

β) ali naj bi se razširil tudi na druge trgovske obrte? — da.

V zadnjem slučaju, na katere? namreč:

γ) na trgovske obrte, kateri se bavijo samo s prodajanjem blaga določenih vrst, na pr. na trgovino: 1. z železnino, 2. s steklenino, 3. z glinenino (lončarnino), 4. z vinom, 5. s predivom, 6. s prejo, 7. z oblačili, 8. s prtenino, 9. z bombaževino, 10. s svilenino, 11. s suknom, 12. z volno, 13. s sukancem, 14. z lesom, 15. z usnjem. 16. s papirjem itd.? — ne;

δ) ali tudi na trgovske obrte, kateri se zvršujejo pod skupnim (kolektivnim imenom)? Kot taki bi bili posebno: trgovina 1. z materijalnim blagom (dišavarji, trgovci z materijalnim blagom in barvili), 2. s specerijskim in kolonijalnim blagom, 3. z mešanim blagom, 4. s krojnim blagom (vsakdanjim ali rokodelnim blagom), 5. z belim perilom, 6. z lepotninskim (galanterijskim blagom), 7. z nürnberškim blagom, 8. s surovino (surovimi pridelki), 9. kramarji, 10. prteninarji, 11. branjevci, prodajalci živeža, 12. pšnarji, 13. prodajalci mešanega blaga.

Odgovor: Na trgovske obrte, kateri se izvršujejo pod skupnim (kolektivnim) imenom, in sicer na one pod δ 1 do vštete 7 imenovane. — Za nastop tū pod 8 do vštete 13 imenovanih trgovskih obrtov bi ne bilo treba dokazati sposobnosti, ker za njih izvrševanje praviloma ni treba one trgovske naobrazbe, kakor pri drugih gori imenovanih trgovskih obrtih, dalje ker jih navadno izvršujejo take osebe, katere niso imele prilike, pridobiti si trgovinsko naobrazbo in ker bi se z zahtevo, naj se dokaže sposobnost, v mnogih slučajih onemogočil nastop teh obrtov in bi se mnogim osebam vzela prilika pridobiti si vsakdanji kruh in bi se tako ti obrti na najnižje število zmanjšali, kar gotovo ni koristno za promet.

II. vprašanje.

Vzlic zahtevi prosilcev, da se dokaže v trgovstvu praktična, kakor tudi teoretična izobrazba:

a) v čem naj obstoji praktični dokaz sposobnosti? in sicer:

α) naj se li izkažejo učna in služna leta, in če se imajo izkazati, v kaki meri? — Učna in služna leta se imajo izkazati, in sicer vsaj dve učni leti in tri služna leta;

β) naj se li dokaz sposobnosti v vsakem slučaju razregne na učna, kakor tudi pomočniška leta, ali v kakem slučaju samo na jedno, in v slednjem slučaju, na katero? — Sploh naj velja pravilo, da se ima izkaz o sposobnosti raztezati na dokaz učnih in pomočniških let. Izimno more prosilec za trgovski obrt v posebno uvaževanje vrednih slučajih na predlog gremijev deželno oblastvo oprostiti izkaza o pomočniških letih, na pr. če umrje rednik družine, če mu pripade trgovina itd.;

γ) je li smatrati dokaz o učnih in služnih letih le tedaj veljavnim, če bi obsejal dovršena učna in služna leta: 1. pri trgovskem obrtu iste vrste, ali 2. pri kakem trgovskem obrtu sploh, ali 3. tudi pri trgovini, ki jo sme izvrševati samo proizvednik? — 1. in 3. vprašanje „ne“, 2. vprašanje „da“.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Eksposé

skupnega ministra vnanjih zadev, grofa Kalnoky-a, podan dotičnim odsekom delegacij v Budim-Peštu dné 13. in 18. novembra 1886.

(Dalje.)

Ako je berolinska pogodba tam dve državi ustanovila, zgodilo se je to izrekoma v ta namen, Turški dati priložnost, da bi silovite premembe na jugu Balkana mogla zabraniti, Turška pa je zamudila poslužiti se v ta namen ji ponudene prilike. Lahkota, s katero so mogli turškega glavnega guvernerja in vrhovnega po-

rakov, koje bi uložili v kranjske vode, ki so uže razkužene. Odbor naprosi g. Kastelica, da izdela za prihodnjo sejo o tej zadevi posebno poročilo.

Na vprašanje c. kr. deželne vlade sklene glavni odbor prošnjo občine Brusnice za preložitev dveh sem-nejev priporočati.

Prošnjo glavnega odbora, da bi deželni odbor blagovolil družbeno stanovanje na deželne stroške popraviti, imenovani odbor ni uslišal.

Vsled prošnje podružnice v Boštanji, koju je glavni odbor predložil deželnemu odboru, dobila je občina boštanjaska 200 gold. podpore, ker je vinograde toča pobila. Glavni odbor to z veseljem na znanje vzame.

Šimnu Jerebu, ki je dobil na živinski razstavi v Kranji premijo za svojega bika, glavni odbor ne dovoli tega bika prodati.

Glavni odbor vzame na znanje poročilo konjerejskega odseka o razdelitvi premij za ograjo žebet.

Novim udom družbe sprejme glavni odbor gospode: Alojzija Puca, župnika v Hrenovicah, in

Frana Trtnika, prvomestnika močvirskega odbora in posestnika v Ljubljani.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

δ) Bi se li mogla sposobnost dokazati v posameznih slučajih tudi s tem, da je bil prosilec uže trgovsk. potovalec? — Da, vendar je samo ob sebi umevno, da se mora dovrševni učni čas izkazati. Ker se potovalec smatra za trgovskega pomočnika, nadomesti v tej lastnosti kot potovalec dovršen čas služni čas;

ε) more li prosilec za trgovski obrt, ki obseza le določno blago ali določno vrsto blaga (glej prejšnje vprašanje b γ), dokazati praktično sposobnost tudi z izkazom, da je uže izdeloval dotično blago ali blago dotične vrste? — Ne.

Je-li to prejšnje poslovanje veljavno, če je prosilec delal v tovarni, pri rokodelskem ali drugem malem obrtu ali celó pri domačem obrtu? — Ne;

ζ) se li more dokazati sposobnost za nastop trgovine s kolonijalnim in specerijskim blagom, trgovine z mešanim blagom ali z živežem itd., če je prosilec služboval pri zadevnih pridobitnih in gospodarskih zadru-gah (pri potrošnih društvih, živežnih založiščih)? — Vsekako, če potrošno društvo obrtovno izvršuje trgovske posle.

b) Kakov naj bi bil teoretični dokaz sposobnosti? in sicer z ozirom na predlog nekkih prosilcev, da naj se izkaže spričevalo o uspešnem poduku na trgovinskem učilišču,

α) kakovo učilišče se tù misli? 1. trgovinska akademija? 2. trgovinske srednje šole? 3. trgovinske šole nižje vrste? 4. trgovinske nadaljevalne šole? 5. nedelj-ske trgovinske šole?

β) se li mislijo trgovinska učilišča po državi vzdrževana ali podpirana? obščinske šole? zborne ali trgovsko-društvene šole? ali tudi privatna trgovska učilišča? — Spričevala z dobrim vspehom dovršene ljudske šole in z dobrim vspehom obiskovane trgovinske učilnice, bodi-si kake vrste koli, zadostujejo kot teoretičen izkaz sposobnosti. Izkaz o obiskovanju trgovinske učilnice more deželno oblastvo, zaslišavši gremij, spregledati v onih slučajih, če se dokaže, da ni bilo nobene trgovinske šole v onem kraju, kjer se je dovršila učna doba;

γ) naj se li inozemski zavodi smatrajo soredne to-zemskim? — Da;

δ) se mora li za nastop trgovskega obrta veljavno smatrati naobraženost v trgovskih strokah, katero si je pridobil prosilec na strokovnem učilišču za proizvodne obrte? — Da.

Naj bi veljalo to: 1. o strokovnih šolah za posamične obrtne vrste? 2. o splošnih in strokovnih nadaljevalnih šolah? — Da, če se je v trgovskih strokah dosegel dober vspeh;

ε) naj bi veljalo to tudi gledé trgovinske naobraženosti pridobljene na drugih učiliščih (drž. obrtnih šolah in sorodnih učiliščih, tehničnih visokih šolah)? — Da.

c) Se-li pritrjuje predlogu nekkih prosilcev, po katerem naj bi bil dokaz sposobnosti ali praktičen ali teoretičen? in ako se pritrjuje: na kak način naj se ta ali oni dokaz izvrši? — Izkaz sposobnosti mora biti teoretičen in praktičen, in sicer obstoji v izkazu učnih, šolskih in služnih spričeval,

α) če zadostuje samo teoretičen dokaz, bi se mogla li olajšati izvršitev dokaza vslučaji, če bi mogel prosilec izkazati nekaj učnih ali pomočniških let? — Samo teoretičen dokaz ne zadostuje;

β) bi se li nasprotno mogla vštevati izkazana teoretična strokovna naobražba v slučaji, če bi se zahteval le praktični dokaz? — Istotako ne zadostuje samo praktičen izkaz. Kar se tiče izjem, se je odgovorilo pri vprašanju II., α, β in b.

III. Vprašanje.

Kako se razrešuje vprašanje prestopa od enega trgovskega obrta k drugemu? in sicer:

a) Ali bi v bodoče smela oseba, katera ima zdaj obrtovni list za izvrševanje trgovskega obrta, prestopiti tudi h kakemu drugemu trgovskemu obrtu. — Da.

b) Ali bi v bodoče ob obstoji postavnega izkaza sposobnosti mogel oni, kateri si je pridobil dokaz sposobnosti za nastop kake vrste trgovskega obrta, prestopiti k drugi vrsti trgovskih obrtov, oziroma nastopiti ter je samosvojno izvrševati, ne da bi moral vnovič dokazati sposobnost za to? in če ne brezpogojno, s kakimi omejitvami in pod katerimi pogoji? — Enkratni izkaz postavno določenega dokaza sposobnosti zadostuje.

IV. Vprašanje.

Naj bi se li nasvetovani postavni propisi uporabljali tudi za ženske, katere bi nameravale nastopiti trgovski obrt, oziroma samosvojno izvrševati ga? In če se ima to zgoditi, kako naj bi ženske dokazovale sposobnost? — Izkaz sposobnosti se ima raztezati tudi na ženske, in se ima enako izvršiti, kakor pri moških. Če bi nameravale vdove trgovcev nadaljevati trgovino, morajo namestiti voditelja, ki ima izkazati sposobnost, in le izimno bi moglo oblastvo to spregledati, če je lastnica obrta pred smrtjo svojega soproga več let v trgovini poslovala. O tem bi se morali zaslišati gremiji.

V. Vprašanje.

Se li pritrjuje mnenju nekaterih prosilcev, naj bi posamezne vrste trgovskih obrtov ne imele pravice, imeti učence in pomočnike za trgovino (trgovsko pomočno osebje)?

In če se pritrjuje, katerim vrstam trgovskih obrtov ali pod kakimi pogoji naj bi se odrekala ta pravica posamičnim trgovskim obrtom? — Ker bi pod skupnim (kolektivnim) imenom „kramarji, prteninarji, branjevci, pšenarji in prodajalci mešanega blaga“ navedenim obrtom ne bilo treba izvršiti izkaza sposobnosti, naj bi tudi ne imeli pravice, imeti trgovskega pomočnega osebja.

VI. Vprašanje.

Kateri so razlikujoči znaki pri razsojanju vprašanja, je-li in v koliko se imajo pri trgovskih obrtih službu-

joče osebe smatrati kot trgovinsko pomočno osebje (§. 92 obrtnega reda), oziroma kot obrtni pomočni delavci (§. 73 obrtnega reda), ali ne kateri bi bili znaki za lastnost oseb, katere po §. 73 zadnji odstavek obrtnega reda, opravljajo službe višje vrste in toraj v zmislu obrtnega reda niso pomožni delavci, in pa za lastnost oseb, katere po članu V., črka d, vpeljavnega zakona k obrtnemu redu, nižja pomožna dela pri obrtih opravljajo? Bi se li mogla v tej ali oni lastnosti doslužena leta vštevati v dokaz sposobnosti, da se nastopi trgovski obrt. Pod kojimi pridržki ali pogoji? — Trgovinsko pomočno osebje so brez ozira na učence (vajence) vse one osebe, katere po dovršeni osvoboditvi oskrbujejo prodavanje blaga (trgovski pomočnik) ali pa dobijo opravke pri drugih trgovskih poslih, kot: knjigovodje, blagajniki, odpravniki, založničarji. Toraj se imajo vse, če so pri viših vrstah služeb ali ne, nameščene, trgovsko naobražene osebe smatrati kot pridruženici (zadruga). Hlapci, izhajalci se ne morejo smatrati kot trgovsko pomočno osebje, ker opravljajo podredjena pomožna dela, ter se ne morejo prištevati pridruženecem (zadruga). Ker se more z zahtevano teoretično in praktično naobrazbo doseči sposobnost, vsako trgovino zadevajočo višo ali nižjo službo opravljati, je enako, v kaki lastnosti se je dovršila služna dôba.

Pri glasovanji se predlog sprejme.

III. Gosp. zbornični svetnik Mihael Pakič poroča o zborničnem proračunu za leto 1887, kateri znaša skupno 4667 gold. 25 kr., ter se je proti vlanskemu povišal za 194 gold. 25 kr.

Poročevalec stavi naslednje predloge: 1. Proračun za leto 1887. se v vseh posamičnih točkah, kakor tudi v skupnem znesku 4667 gold. 25 kr. odobri; 2. v pokritje potrebščin naj se naprosi c. kr. deželna vlada, da oskrbi pobiranje dozdanje doklade po 6½ odstotkov od pridobitkarine vseh volilcev; 3. predsedstvo ima potem c. kr. deželne vlade predložiti proračun visokemu c. kr. trgovinskemu ministerstvu v potrdilo.

Gosp. zbornični svetnik Karol Luckmann omenja, da se je do zdaj zbornična doklada pobirala samo od dobitkarine. Ker se za deželne in občinske potrebščine pobirajo doklade od skupnega davka na pridobitkarini in dohodkarini, naj bi se po njegovem mnenju ti davki vzeli tudi za podlago za zbornično doklado. On toraj predlaga, naj bi predsedstvo, predno predloži proračun za leto 1888, poizvé visokost omenjenih davkov.

Gosp. zbornični svetnik Iv. Baumgartner predlaga, naj bi se uže zdaj sklenilo, da se za leto 1888. doklada razdeli na pridobitkarino in dohodkarino volilcev.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

45.

Povodni konj pa bivol.

Potoval sem z enakomislečimi drugovi, da se seznanim z rastlinami tega dela sveta. Nekega dne smo jahali ob veliki reki. Cilj našega potovanja je meril na to, da bi prišli na nasprotni breg. Ogledali smo plitvine na več mestih, da bi dobili varen prehod. Gazeč po visoki travi, zabredli smo kmalu v glen. Treba se ga je bilo ogniti, in v petih minutah smo ga uže imeli za seboj. Ali komaj če smo jahali deset minut ob reki

narpej, naleteli smo zopet na močarino. Eni so jo hoteli pobiti, drugi so nastojali, da bi se kar [preko reki spustili, vzlasti zategadelj, ker je bila tu nenavadno široka, in toraj tudi plitveja.

„Pa poskusimo“, oglašil se francosk častnik. In ne da bi bil počakal, kaj porekó ostali, spodbodel je konja z ostrogami in ga zadrevil v reko. Ali naenkrat se mu je konj na zadnji nogi postavil in začel prhati. Častnik ga spodbada, ali konj le neče naprej. Mi, ki smo brodili za njim, ugledamo tisti hip iz vode se vzdigovati nekako postavu skoro štirivoglate glave z malimi očmi in ušesi. Brzo se je tudi odprl gobec, in posvetili so se ogromni zobje, vzlasti veliki so bili zakrivljeni očenjaki, posebno ona dva v spodnji čeljusti. Konj častnikov in konji naši so se obrnili in brzo brodili iz vode.

„Kaka zver je to?“ povpraševali smo drug družega. Hotentot, ki je Francoza spremljal, zakrohotal se je na ves glas ter dejal: „To je veliki škodljivec našega polja, to je povodnji konj. Po dnevu se drži v vodi, v jezerih in večih rekah, muli vodna zelišča, in kedar mu je treba dehniti, pomoli nosnice iz vode. Tudi se rad greje na pesku, ali se valja po blatu. Po noči pa gré iz vode na pašo v gozd, še raje na bližnje polje, ter nam dela veliko škodo, ker desetkrat več poteptá kakor požre, ali pa še celó povalja po njivi. Odganjamo ga z ognjem in bobnanjem.“

„Gledite, uže se je potopil!“ zavpije eden.

„Dober plavec je“, omeni Hotentot.

„Le za njim!“ velí častnik. „Hotentoti bi nam nikdar ne odpustili, če bi ne ubili njihovega škodljivca.“

Hotentot se je režal, a potem je dejal: „In meso njegovo, to je oblizek! Tudi mast gré v slast Hotentotom.“

„Tedaj, gospodje, pripravimo puške“, zinil sem jaz. „Če je ta pošast oblizek Hotentotom, tedaj bode dišala tudi nam. Le naprej! Kje je?“

„Ondi vidim nekako klado na vodi, ali o povodnem konju ni sledú“, oglašil se mi najbliži drug.

„Prav tisto je povodnji konj“, — opazi Hotentot.

„Tisto je glava njegova, a truplo je pod vodo. Čez dan ne ugleda človek nič družega kakor glavo njegovo, ali po noči vleče svoje do trinajst čevljev dolgo, vampasto truplo iz vode na suho. Toda, gospodje, ako ga hočete podreti, nabijte puške s železnimi krogli, kajti svinčena se rada sploskne ob črepinji njegovi. Vsi mu moramo pomeriti v oka, ter tudi vsi ob enem sprožiti. Tudi moramo razjahati in se peš bližati mu, kajti je jako oprezen.“

Učinili smo, kakor nam je svetoval skušeni Hotentot. Kedar smo se na sto korakov približali glavi velikanovi, pomerili smo, in sedem krogel je zletelo proti njemu. Ali smo kaj zadeli in kako, tega prvi hip nismo mogli vedeti. Čez nekaj časa smo opazili, da se truplo ziblje na vodi. Hotentot je zatrjeval, da je zver mrtva. In res je bilo tako. Koj smo poslali Hotentota v bližnjo vas, da pokliče svoje rojake na pomoč. V pol ure je uže došlo nekoliko ljudi, malih in velikih z dvema vprežnima voloma. Črnci so šli na plav, da so tako prišli do povodnjega konja. Kedar so ga dobili, zvezali so ga z motvozi, privlekli do brega, potem pa so vpregli vola, ki sta velikansko truplo na suho potegnili. Velikan ta je tehtal po priliki še čez 50 centov, debela koža sama okolo devet centov.

(Konec prihodnjič.)

teljo in sploh travo, na katero je slana padla. Pijača bodi obilna in zdrava. Tudi nastiljati se mora obilno, mehko in snažno in tako, da zadnji del telesa kravinega preveč na zuol ne visi pri ležanji in stanji, kajti če preveč visi, pouzroči to kravi trot, ali da maternica škodo trpi ali da krava povrže. Tudi moramo dobro paziti, da breja žival se ne prehladi, in da je nihče ne suje ali tepe. Privoščiti je dovoljnega sprehajanja na prostem zraku. Zastran krme bode še omejeno, da krampir in rožički ali snetjavo zrnje (stari kruh) pouzročuje, da krava povrže. Torej se naj pazi na to!

Imenitno je tudi, kako kaj molzemo. Mleka ne smemo preveč od breje krave zahtevati, sicer trpi krava in mladič v njej. Ko torej zapazimo, da se mleko breji kravi sušiti začne, molzimo jo vsaki dan le po dvakrat, pozneje, namreč zadnjih šest ali deset tednov le po enkrat, in če je mleka uže jako malo, opustimo molžo celó. Zato bodemo pa imeli lepše tele in krava nam tudi ostane čvrsteja in životneja.

Nosi krava navadno 9 mesecev, 40 do 41 tednov ali 280 do 288 dni. Krave od težke, močne goveje plohe ali pasmine nosijo bikiča dalje časa, krave od lahke plohe pa nosijo menj časa, kakor je navadno, zlasti če imajo teličko prinesti.

Dr. med. H. Klingau.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Gosp. zbornični svetnik Vaso Petričič podpira predlog gosp. Luckmanna.

Ko je gospod zbornični tajnik še nekoliko pojasnil to zadevo, umaknil je gosp. zbornik Baumgartner svoj predlog, in pri glasovanji sprejeli so se enoglasno odsekovi predlogi in predlog gosp. Luckmanna.

IV. Gosp. zbornični svetnik Makso Krenner poroča, da je zbornici došel od vis. c. kr. trgovinskega ministerstva naslednji dopis:

„Zbornici je znano, da se fotografski obrt v zmislu obrtnega reda z dne 20. decembra 1859. leta vsled državno-ministerijalnega ukaza z dne 27. aprila 1864. l., št. 7653, ima smatrati kot prosti obrt, ne da se je s tem spremil njegov tiskovno-obrtni značaj in njegovo razmerje k tiskovnemu zakonu.

Pokazalo pa se je v konkretnih slučajih, da pri obrtnih oblastvih ni enakomerno mnenje in praksa pri ravnanji s trgovino s fotografijami.

V tem, ko namreč nekatera obrtna oblastva trgovino s fotografijami po gori navedenem državno-ministerijalnem ukazu smatrajo kot prosti obrt in tako z njo ravnajo, smatrajo druga omenjeno trgovino kot tiskovni obrt, pri katerem se morajo uporabljati določila ministerstva ukaza z dne 17. septembra 1883., drž. zak. št. 151, točka 1.; druga oblastva pa zopet iz gori navedenega državno-ministerijalnega ukaza javajajo, da se trgovina s fotografijami more samo po tiskovnem zakonu soditi, da se pa vendar na-njo nima uporabljati §§. 9 in 18 tega zakona; konečno še obrtna oblastva razločajo gledé izdelovanja fotografij in trgovine z njimi naslednje:

1. Fotografija se ima, v kolikor se omejuje na izdelovanje fotografskih podob, kot prosti obrt smatrati, če pa je s tem združeno pomnoževanje slovstvenih ali umetelnostnih izdelkov kot dopuščan obrt.

2. Za trgovino s fotografijami, v kolikor se z njo ne pečajo fotografi ali prodajalci umetnin, kateri imajo za to še posebno pravico, je treba posebnega dopustila ter ima tu tudi veljavo ministerijalni ukaz z dne 17. septembra 1883, drž. zak. št. 151.

Z ozirom na omenjene razmere zdi se ministerstvu za notranje zadeve in za trgovino potrebno, da se gori razloženo vprašanje temeljito uravna, ter se tako doseže enotno postopanje različnih obrtnih oblastev. Pri tem se bode treba v prvi vrsti ozirati na to, je-li in v koliko se fotografski obrt in z njim sorodni obrti heliografije, fotolitografije itd., v kolikor se ti obrti pečajo tudi s pomnoževanjem slovstvenih in umetelnostnih izdelkov, oziroma trgovina s temi trgovskimi strokami, če je ne izvršujejo za to pravico imajoči trgovci (prodajalci umetnin), v kolikor se more uvrščati med dopuščane obrte. Slavna zbornica se toraj v zmislu zakona z dne 15. marca 1883., drž. zak. št. 39, povabi, da ponatančno pretehta to zadevo, ter da zaslišavši dotične v tamošnjem okraji obstoječe zadruga izdelava ter predloži potem političnega oblastva svoje mnenje.“

Zbornica je zaslišala, ker v Ljubljani ni zadruga fotografov, več ljubljanskih fotografov o tej zadevi. Ti so se izrekli, da se mora fotografski obrt in z njim sorodni obrti heliografije, fotolitografije itd., v kolikor se ti obrti pečajo tudi s pomnoževanjem slovstvenih in umetelnostnih izdelkov, oziroma trgovina s temi izdelki, če se ne bavijo z njo to pravico imajoči izdelovalci ali prodajalci (umetnin), šteti k dopuščanim obrtom.

Po §. 15 obrtne novele z dne 8. marca 1885., drž. zak. št. 22 so vsi obrti, kateri se bavijo s pomnoževanjem slovstvenih izdelkov po mehnični ali kemični poti ali s trgovino z njimi (knjigotiskarne itd., potem knjigarne, v številni prodajalnice umetnin in muzikalij), dopuščani obrti.

Po ministerijalnem ukazu z dne 9. februarja 1870, št. 1351, je izvrševanje fotografije, v kolikor ima nalogo obrtovno pomnoževati po fotografski poti narejene podobe in trgovati z njimi, enako smatrati dopuščanim obrtom.

Ker se pomnoževanje slovstvenih in umetelnostnih izdelkov tudi na enak način vrši, kakor s prenašanjem na baker, kamen, jeklo ali les, je tudi popolnoma prav, da za oboje veljajo enaka določila.

Odsek je toraj mnenja, da se ima omenjeni obrt vvrstiti med dopuščane obrte in da ima tudi za te veljati ukaz vis. trgovinskega ministerstva in vis. ministerstva za notranje zadeve z dne 17. septembra 1883. leta, drž. zak. št. 151 ter da morajo prosilci za to dopustilo izkazati pred obrtovnim oblastvom za izvrševanje obrta potrebno splošno izobražbo ter zadostno strokovno sposobnost s tem, da predložijo delavsko spričevalo o večletnem poslovanji pri dotičnem obrtu.

Odsek toraj predlaga:

Slavna zbornica naj v smislu tega poročila izreče svoje mnenje

Predlog se sprejme.

V. Gosp. zbornični svetnik Oroslav Dolenec poroča o prošnji občine Brusnice za preložitve semnja z dne 3. maja in 14. septembra na soboto pred 3. majem in na soboto pred 14. septembrom. Utemeljuje se ta prošnja s tem, da sta zdanja semnja večidel v ponedeljek. Ker pa je vsak prvi ponedeljek v mesecu v Novem mestu semenj in vsak ponedeljek tržišdan, zgodi se, da je semenj v Brusnicah, kedar pade na ponedeljek, zeló pičlo obiskan, Ker opravičene občine ne ugovarjajo tej preložitvi in jo c. kr. okrajno glavarstvo podpira in tudi z narodno-gospodarskega stališča ni vzrokov proti preložitvi, meni odsek, naj se prošnja podpira, zatorej stavi predlog:

Predlog se vsprejme.

IV. Gospod zbornični svetnik Iv. Baumgartner poroča o dopisu podružnice avstrijsko-ogerske banke v Ljubljani z naznanilom, da po pravilih po preteku poslovanja kot pregledovalci konec leta izstopijo gospodje:

Franc Kollmann, Josip Krisper, Josip Luckmann, Ferdinand Souvan in Vaso Petričič; razen teh izpraznjenih mest dopolniti bode treba mesto umršega gosp. pregledovalca Vincenca Seuniga.

Omenjena podružnica prosi toraj zbornico, naj bi predlagala za izpraznjena mesta pregledovalce. Poročevalec predlaga v imenu odseka oziraje se na dotična določila bankinih pravil naslednje gospode pregledovalce: Franca Kollmanna, Josipa Krisperja, Josipa Luckmanna, Ferdinanda Souvana, Vaso Petričiča, Ivana Perdana, Alfreda Ledeniga in F. M. Regoršeka. Temu predlogu zbornica enoglasno pritrđi.

(Konec prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

45.

Povodni konj pa bivol.

(Konec.)

Divjaki so brzo raztelesovali zver, eni so rezali meso, eni palec debele in široke jarmene za domače potrebe. Kedar je bil konj raztelesen, videli smo, da je ena sama krogla v živo ga zadela in usmrtila, ona namreč, ki je skozi oko v možgane priletela. Ena je obtičala v čelu, tri so se zarile v tolsto kožo po truplu, ostale so v stran zletele. Ko so možaki velikana razrezovali, zakurile so njih žene. Pekli so cele kosove na kolčih. Hotentoti niso mogli počakati, da bi bila pečenka dobro opečena, kar z ražnja so jo trgali kos za kosom, pa mast so vjemali v roke, ki je crlela od kosov, in so jo slastno polizovali. Naposled se je pečenka dobro opekla, vzeli smo si, kolikor je bilo treba, ostalo smo prepustili Hotentotom. Človek bi ne mogel verjeti, koliko ti ljudje zbašejo vá-se, če bi sam ne videl. Hotentoti so jedli in jedli tako, da so bili naposled vsi trdi, kar obležali so po travi; kajti eden sam je snedel toliko, kolikor mi vsi vkup. Pripovedoval nam je njih rojak, da Hotentoti nezmerno jedó, kedar se jim je lov dobro obnesel.

„Dobro, da je krogla priletela v oko“, omenil nam je na potu Hotentot, „sicer bi zveri ne bili dobili v roke. Lov na povodnega konja je zeló težaven in nevaren, to skušajo moji rojaki. Navadno ga lové po noči. Za večera namreč pazijo v vodi, kedaj pojde na pašo, in kedar jim dojde blizo, vržejo ná-nj železno ostvo, privezano na motvozu, in konec motvoza je privezan kos lesa. Prigodi se dostikrat, da se ranjeni konj z ostvo vrže v vodo in potopi. Lovec pazi samo na les, pa vé, kodi plava ranjena zver. Sedaj poskačejo Hotentoti v pripravljene čolnice in se približujejo lesu, da bi konja z dolgimi in železnimi sulicami usmrtili. Tak lov je dvakrat nevaren. Včasih se povodnji konj uže na bregu vrže za svojimi napadalci, in če katerega zadene, pobije ga pri tisti priči. Če lovec uide tej nevarnosti, ima morda drugo borbo ž njim na vodi. Togotna zver opazi čoln, vrže se ná-nj in ga razdrobí. Nevarnost na vodi je tem večja, čim temnejša je noč. Ali naši ljudje so vrlo gibčni in oprezni, in zato se ne bojé preveč takega lova, pripravljani so na vse, imajo dandanes tudi uže orožje na ogenj, in če bi vse to spodletelo, tedaj se rešijo s plavanjem.“

Prišli smo na višino z lesom obraščeno. Častnik francoski je spodbodel konja in zdirjal od nas ogledat si okolico, ali je varna ali ni. Kmalu se je povrnil in nam povedal, da se blizo na lučini pase čeda bivolov.

Eni so nastojali, da hočejo iti streljat jih, toda častnik je odsvetoval, češ, da smo uže pretrudni. Tudi se mračí, in lov na bivole je nevaren. Celó domači bivol je zeló trmast in hudomušen, to sem več potov skusil na Italijanskem, kjer imajo krotke bivole, pa vendar težko delajo ž njimi. Skozi smrček mu potegnejo železen obroček, da ga laglje zmagujejo in strahnejejo. Divji voli pa so večí in močnejši od domačih, in veliko huji. Pustimo jih nocoj, jutri jih pojdemo streljat, sedaj si pridimo stan in zakurimo.“

Častnikov nasvet smo odobrili, poskakali s konj in začeli delati priprave za prenočevanje. Ali za malo časa se je nam pokazal strašen prizor. Med tem, ko so se bivoli pasli, približal se je velik lev, ter bistro zrl, na katerega bi se vrgel. Cela čreda, zapazivši leva, preneha pasti se, in gleda debelo nasprotnika. Lev se krči, a bivoli spusté v tek. Eden edini, morda načelnik čredi, ostal je na svojem mestu, nagnil glavo in se pognal proti levu. Lev poskoči in s taco vsega bivola po gobcu, potem po plečih. Bivol otrese z glavo in z rogom prebode leva, otrese v drugo, in lev zletí z roga po tleh. Bivol skoči za njim in ga v divjem srdu prebada z rogovoma in teptá z nogami. Lev pojema, bolestno tuli, ali bivol še vedno skače po njem in ga prebada, da je naposled ves razmesarjen. Zmagoviti junak potem zatuli, jezno pogleda mrtvega nasprotnika in zdirja za čredo. Ali kmalu se zopet vrne, z novega si ogleda nasprotnika, skoči še enkrat ná-nj, pohodi ga in poteptá. Kedar se je bivol do dobrega znosil, obrnil se je, brzo dirjal za čedo in zmagovito otresal z glavo.

Plahi smo gledali ta prizor in prešlo nam je vse veselje do lova na bivole ne samo za ta večer, ampak za vselej.

Iz deželnega zbora.

I. seja dné 9. decembra 1886.

Deželni glavar gospod grof Gustav Thurn prične zborovanje z daljnim nagovorom, v katerem omenja najvažnejših, deželo zadevajočih dogodeb od zadnjega zasedanja, med temi izrekoma: da se je deželna vino- in sadjerejska šola premestila s Slapa v Vipavi v Grm poleg Novega mesta, dalje da se je okrajna cesta s Poljanske doline čez Kopačnico proti Cirknem dodelala in izročila javnemu prometu, dalje, da se je v teku minulega leta tudi v naši deželi v nekaterih krajih prikazala kolera, katera se pa k sreči ni nevarno širila, ker so javna oblastva pazile, da so se zaukazane zdravstvene naredbe strogo spolnovale. Konečno tudi omenja, da so se naši prisiljenci na več krajih rabili za zgradbe javnih cest in da si je ta poskušnja obnesla v splošno zadovoljnost. — Konečno povabi gosp. deželni glavar zbornico, kakor vselej tudi letos pričeti zborovanje z trikratnimi živio-klici na presvitlega cesarja, na kar je zbornica odgovorila s živahnimi živio- in deloma „hoch“-klici.

Za deželnim glavarjem poprime gospod c. kr. deželni predsednik baron Winkler besedo ter pred vsem pozdravi zbrane poslance, potem izroči deželnemu glavarju dva vladina predloga, enega zadevajočega premembo lovske postave, drugoga: načrt postave o razdelitvi skupnih zemljišč in o odkupu služnost na takih zemljiščih.

Potem stori obljubo novoizvoljen poslanec za postojnske selske občine gosp. Hinko Kavčič.

Pred naznanili deželno-zborskega predsedništva omenja deželni glavar zgube, katera je deželni zbor vsled smrti rajkega poslanca gospoda Adolfa Obreze,